

- N.B. (1) Figures to the right indicate full marks.
(2) Answers to the two sections should be written in the same answer book.

Section I/विभाग १
[भगवद्गीता— II, III, IX, XV]

1. Translate any **four** of the following :— 20
खालीलपैकी कोणत्याही चारांचे भाषांतर करा :-
(i) य एनं वेत्ति हन्तारं यश्चैनं मन्यते हतम् ।
उभौ तौ न विजानीतो नायं हन्ति न हन्यते ॥ (II-19)
(ii) जातस्य हि ध्रुवो मृत्युध्रुवं जन्म मृतस्य च
तस्मादपरिहार्येऽर्थे न त्वं शोचितुमर्हसि ॥ (II-27)
(iii) यस्त्वात्मरतिरेव स्यादात्मतृप्तश्च मानवः ।
आत्मन्येव च संतुष्टस्तस्य कार्यं न विद्यते ॥ (III-17)
(iv) देवान् भावयतानेन ते देवा भावयन्तु वः ।
परस्परं भावयन्तः श्रेयः परमवाप्स्यथ ॥ (III-11)
(v) यथाऽऽकाशस्थितो नित्यं वायुः सर्वत्रगो महान् ।
तथा सर्वाणि भूतानि मत्स्थानीत्युपधारय ॥ (IX-6)
(vi) गामाविश्य च भूतानि धारयाम्यहमोजसा ।
पुष्णामि चौषधीः सर्वाः सोमो भूत्वा रसात्मकः ॥ (XV-6)
2. Explain with reference to the context any **four** of the following :— 16
खालीलपैकी कोणत्याही चारांचे ससन्दर्भ स्पष्टीकरण करा :-
(i) भुञ्जीय भोगान् रुधिरप्रदिग्धान् ।
(ii) समदुःखसुखं धीरं सोऽमृतत्वाय कल्पते ।
(iii) यज्ञान्द्रवति पर्जन्यो यज्ञः कर्मसमुद्भवः ।
(iv) तयोर्न वशमागच्छेत्तौ ह्यस्य परिपन्थिनौ ।
(v) राजविद्या राजगुह्यं पवित्रमिदमुत्तमम् ।
(vi) यतन्तोऽप्यकृतात्मानो नैनं पश्यन्त्यचेतसः ।
3. (a) Explain the main thought in any **four** of the following :— 12
खालीलपैकी कोणत्याही चार विधानांमधील विचार स्पष्ट करा :-
(i) नैनं छिन्दन्ति शस्त्राणि । (iv) ब्रह्म नित्यं यज्ञे प्रतिष्ठितम् ।
(ii) बुद्धिनाशात्प्रणश्यति । (v) पश्य मे योगमैश्वरम् ।
(iii) यो भुङ्क्ते स्तेन एव सः । (vi) पचाम्यन्नं चतुर्विधम् ।
(b) Write paragraphs on any **two** of the following :— 12
खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर परिच्छेद लिहा :-
(i) स्थितप्रज्ञः । (iii) लोकसंग्रहः ।
(ii) ब्राह्मोस्थितिः । (iv) अश्वत्थवृक्षः ।
Or/किंवा
(b) Explain— 'पुरुषोत्तमयोगः ।'—स्पष्ट करा.

Section II/विभाग २

(कौटिलीय अर्थशास्त्रम्-सूत्राध्यक्षः, नावध्यक्षः, प्रकृतिसम्पद्, प्रकृतिव्यसनवर्गः)

4. (a) Translate any **two** of the following :— 16
खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे भाषांतर करा :-
(i) कङ्कटकर्मन्तांश्च तज्जातकारुशिल्पिभिः कारयेत् । याश्चानिष्कासिन्यः प्रोषिता विधवा न्यङ्गाः कन्यका वात्मानं
बिभृयुः ताः स्वदासीभिरनुसार्य सोपग्रहं कर्म कारयितव्याः । स्वयमागच्छन्तीनां वा सूत्रशालां प्रत्युषसि
भाण्डवेतनविनिमयं कारयेत् । सूत्रपरिक्षार्थमात्रः प्रदीपः ।
(ii) पत्तनाध्यक्षनिबद्धं पण्यपत्तनचारित्रं नावध्यक्षः पालयेत् । मूढवाताहता नावः पितेवानुगृहणीयात् । उदकप्राप्तं
पण्यमशुल्कमर्धशुल्कं वा कुर्यात् । यथानिर्दिष्टाश्चैताः पण्यपत्तनयात्राकालेषु प्रेषयेत् ।

(iii) धर्माधिगतः पूर्वेः स्वयं वा हेमरुप्यप्रायश्चित्तस्थूलरत्नहिरण्यो दीर्घामप्यापदमनार्यति सहेतेति कोशसंपत् । पितृपैतामहो नित्यो वश्यस्तुष्टभृतपुत्रदारः प्रवासेष्वविसंवादितः सर्वत्राप्रतिहतो दुःखसहो बहुयुध्दः सर्वयुध्दप्रहरणविद्याविशारदः सहवृद्धिक्षयिकत्वादद्वैध्यः क्षत्रप्राय इति दण्डसंपत् ।

(iv) मित्रपुरोहितादिभृत्यवर्गमध्यक्षप्रचारं पुरुषद्रव्यप्रकृतिव्यसनप्रतीकारमेधनं च राजैव करोति । व्यसनिषु वाऽमात्येष्वन्यानव्यसनिनः करोति । पूज्यपूजने दूष्यावग्रहे च नित्ययुक्तस्तिष्ठति । स्वामी च संपन्नः स्वसंपद्भिः प्रकृतीः संपादयति ।

(b) Explain with reference to the context any **two** of the following :—

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा :-

- (i) वेतनकालातिपातने मध्यमः, अकृतकर्मवेतनप्रदाने च ।
- (ii) द्विगुणो महानदीषु तरः ।
- (iii) भक्तशुचिमनुष्य इति जनपदसंपत् ।
- (iv) दृश्यते हि दुर्गवतामनुच्छित्तिरिति ।

5. Write paragraphs on any **two** of the following :—

14

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर परिच्छेद लिहा :-

- (i) Duties of सूत्राध्यक्ष
सूत्राध्यक्षाची कार्ये.
- (ii) दुर्गसंपत् ।
- (iii) अमात्यसंपत् ।
- (iv) Opinions of भारद्वाज and विशालाक्ष
भारद्वाज आणि विशालाक्षाची मते.

Or/किंवा

5. Write a summary of नावध्यक्षप्रकरण.

14

‘नावध्यक्ष’ प्रकरणाचा सारांश लिहा.

Con-59-(a)-07.

JL-600

(REVISED COURSE)

(3 Hours)

[Total Marks : 100

N.B. (1) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.

(2) Answers to the **two** sections should be written in the **same** answer books.

Section I/विभाग १

1. Write paragraphs on any **two** of the following :—

20

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर परिच्छेद लिहा :-

- (i) Literary forms and style of Bhagvatgita
भगवद्गीतेची रचना आणि शैली.
- (ii) Significance of Bhagvatgita
भगवद्गीतेचे महत्त्व.
- (iii) Utility of Bhagvatgita to the modern world
भगवद्गीतेची आधुनिक जगातील उपयुक्तता.

2. (a) Write about ‘स्थितप्रज्ञ’ in भगवद्गीता.

10

भगवद्गीतेतील स्थितप्रज्ञ.

Or/किंवा

Write an exhaustive note on पुरुषोत्तमयोग.

‘पुरुषोत्तमयोग’ यावर विस्तृत टीप लिहा.

(b) Write notes on any **two** of the following :—

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :-

- (i) नानुशोचन्ति पंडिता ।
- (ii) व्यवसायात्मिका बुद्धिः
- (iii) प्रमाथीनि इन्द्रियाणि ।

3. Explain the Metaphor of 'अश्वत्थवृक्ष in भगवद्गीता'. 10
भगवद्गीतेतील अश्वत्थवृक्षाचे रूपक स्पष्ट करा.

Or/किंवा

Write a summary of 'कर्मयोग'
कर्मयोगाचा सारांश लिहा.

Section II/विभाग २

4. Write paragraphs on any two of the following :— 20
खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर परिच्छेद लिहा :-
(i) Personality and Date of Kautilya.
कौटिल्याचे व्यक्तित्व आणि काळ.
(ii) Importance of the text अर्थशास्त्र.
'अर्थशास्त्र' या ग्रंथाचे महत्त्व.
(iii) Contents of the text अर्थशास्त्र.
अर्थशास्त्र ग्रंथातील विषय.

5. (a) Explain the formation of राजमण्डल according to Kautilya. 10
कौटिल्याच्या मतानुसार असलेली राजमण्डलाची संरचना स्पष्ट करा.

Or/किंवा

Write about प्रकृतिसम्पद:

प्रकृतिसम्पद: यावर टीप लिहा.

- (b) Write notes on any two of the following :— 10
खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :-
(i) Write in detail about industries in Ancient India.
प्राचीन भारतातील उद्योगधंदे.
(ii) दुर्गसम्पद्
(iii) Explain title of the text 'अर्थशास्त्र'.
'अर्थशास्त्र' हे शीर्षक स्पष्ट करा.

6. Write a note on Nature and Style of the 'अर्थशास्त्र'. 10
'अर्थशास्त्र' ग्रंथाचे स्वरूप व शैली स्पष्ट करा.

Or/किंवा

Write a detailed note on the Ideal Kingship.

'आदर्श राजा' यावर सविस्तर टीप लिहा.
